

Sygn. akt VI U 1259/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2024 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Maciej Flinik

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Marta Walińska

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2024 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: A. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 23 lipca 2021 r., znak:(...)

z dnia 22 sierpnia 2023 r., znak: (...)

w sprawie: A. H.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o rentę socjalną

1/ oddała odwołanie od decyzji z dnia 23 lipca 2021 roku,

2/ zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 22 sierpnia 2023 roku, w ten sposób, że ubezpieczona A. H. ma prawo do renty socjalnej od dnia 25 listopada 2022 roku na stałe,

2/ stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sędzia Maciej Flinik

Sygn. akt VI U 1259/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lipca 2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 4 stawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej odmówił A. H. prawa do renty socjalnej, albowiem zgodnie z orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z dnia 21 lipca 2021r. , nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczona zarzucając pozwanemu niewystarczające zebranie i rozpatrzenie materiału dowodowego i niepodjęcie wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia jej stanu zdrowia oraz nienależyte uzasadnienie decyzji z uwagi na zawarcie w niej zbyt ogólnych twierdzeń, co uniemożliwia dokonanie jej kontroli. W uzasadnieniu argumentował, iż choroba narządu wzroku pojawiła się już w dzieciństwie i od 1987 roku

pozostaje pod opieką lekarza okulisty. Opisała aktualny stan narządu wzroku, dotychczasowe leczenie oraz schorzenia współistniejące.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie podtrzymując dotychczasową dokumentację.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje :

Ubezpieczona A. H. od wczesnego dzieciństwa cierpi z powodu schorzenia narządu wzroku – krótkowzroczności zwyrodniającej obu oczu. Ukończyła zasadniczą szkołę zawodową dla osób słabo widzących i niewidomych w zawodzie mechanika – montera maszyn i urządzeń przemysłowych. W wyuczonym zawodzie nigdy nie pracowała. Imała się różnych zajęć - składała długopisy , obsługiwała monitor ekranowy. Legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności . Obecnie rozpoznaje się u niej organiczne zaburzenia nastroju, padaczkę lekooporną, napady rzekomopadaczkowe i wysoką krótkowzroczność obu oczu. Problemy natury psychicznej stanowi przyczynę ograniczeń w zakresie zatrudnienia związanego z wysokimi wymaganiami dotyczącymi tempa pracy, ciągłej dyspozycyjności , bieżącej, systematycznej pracy , natomiast padaczka stanowi przeciwwskazanie do pracy na wysokości , przy obsłudze maszyn niebezpiecznych , zmianowej, przy źródłach ciepła , nie powodują one natomiast całkowitej niezdolności w/w- nej do pracy , takową skutkuje natomiast przynajmniej od listopada 2022r. pogłębiająca się choroba narządu wzroku. Stwierdzana obecnie całkowita niezdolność do pracy jest spowodowana (pozostaje w bezpośrednim związku) z naruszeniem sprawności organizmu ubezpieczonej powstałym przed ukończeniem przez nią 18 roku życia - schorzeniem narządu wzroku , które było już w dzieciństwie na tyle zaawansowane, iż ubezpieczona uczęszczała do szkoły dla niedowidzących . Ubezpieczona od 4 lat nie pracuje (z uwagi na stan zdrowia nie może podjąć pracy) , pozostając świadczeniobiorcą opieki społecznej.

/ dowód : opinia I zespołu biegłych k. 26 – 27, opinia biegłej okulisty k. 78 – 79 , 121, 206 , opinia biegłej specjalisty medycyny pracy k. 228 – 229, 247, wyjaśnienia biegłej na rozprawie - zapis AV k. 262 akt sprawy /

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 26 czerwca 2023 r. sąd przekazał wniosek ubezpieczonej o przyznanie jej prawa do renty socjalnej od daty wskazanej przez biegłą okulistę. Decyzją z 22 sierpnia 2023r. organ rentowy rozpoznając przekazany mu przez sąd wniosek o przyznanie renty socjalnej od daty wskazanej przez biegłą (od listopada 2022 r.) bez badania ubezpieczonej ponownie odmówił przyznania przedmiotowego świadczenia , powołując się na orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 25 lipca 2023 r. , który nie stwierdził całkowitej niezdolności ubezpieczonej do pracy.

/ dowód : protokół rozprawy k. 136 akt sprawy, informacja ZUS k. 154, decyzja k. 165 akt sprawy /

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o dokumentację znajdującą się w aktach sprawy oraz w głównej mierze na podstawie opinii zespołu biegłych (psychiatry, psychologa i neurologa) okulisty oraz specjalisty medycyny pracy. Sąd podzielił w całości wnioski opinii. Opinie są logiczne i zgodne z zakresami fachowej wiedzy medycznej, w związku z czym nie ma podstaw do jej podważenia. Biegli sądowi są doświadczonymi specjalistami z tych dziedzin nauk, które odpowiadają schorzeniom wnioskodawczyni. Opinię wydali po zapoznaniu się z dokumentami leczenia i po przeprowadzeniu właściwych badań. Sąd uwzględnił jedynie zastrzeżenia organu rentowego co do daty powstania całkowitej niezdolności do pracy, albowiem ponad wszelką wątpliwość jej istnienie mogli stwierdzić dopiero od listopada 2022r. Wprawdzie biegła okulista przesunęła datę powstania tej niezdolności wstecz, ale wskazała, że mogą to jedynie sugerować pewne okoliczności. Biegła specjalista medycyny pracy opierając się na wynikach badań wzroku i konkretnych ustalonych w ten sposób parametrach widzenia) jednoznacznie wykluczyła , aby stan narządu wzroku ubezpieczonej już w 2021r. skutkował takim (całkowitym) stopniem niezdolności. W pozostałym zakresie zastrzeżenia ZUS należy uznać za bezprzedmiotową polemikę z prawidłowymi ustaleniami biegłych. Kolejne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 25 lipca 2023r. co do rzekomego braku całkowitej niezdolności badanej do pracy stoi w jaskrawej , rażącej sprzeczności nie tylko z konkluzjami biegłej okulisty oraz specjalisty medycyny pracy, ale również ze stanowiskiem tegoż pozwanego, który nie kwestionował ustalonej przez biegłą okulistę daty powstania całkowitej niezdolności do pracy. Należy przy tym zauważyć , iż lekarze orzecznicy orzekający w 2021r.

ocenili stan zdrowia ubezpieczonej bez jej bezpośredniego badania – wyłącznie na podstawie dokumentacji, co mając na uwadze charakter schorzenia wiodącego (dotyczącego narządu wzroku) jeżeli nie eliminuje, to z pewnością obniża walor dowodowy orzeczenia lekarskiego (jego wartość merytoryczną) . Co więcej podobnie uczynił lekarz orzecznik o specjalności pediatrii i alergologii (wg danych z internetu pulmonolog) wydając orzeczenie w lipcu 2023r. (pomimo dysponowania przez organ rentowy opinią biegłej okulisty) . Biegła specjalista medycyny pracy ostatecznie na rozprawie rozwiązała wątpliwości co do wyciągniętych wniosków jednoznacznie potwierdzając związek aktualnej całkowitej niezdolności ubezpieczonej do pracy ze schorzeniami skutkującymi naruszeniem sprawności jej organizmu przed osiągnięciem przez w/w- na 18 roku życia (biegłą wydawała się początkowo utożsamiać całkowitą niezdolność do pracy z naruszeniem sprawności organizmu taką niezdolnością powodującą - w kontekście daty ich powstania) .

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie w odniesieniu do decyzji z dnia 22 sierpnia 2023r. (ubezpieczona spełniała w tej dacie wszystkie przesłanki przyznania jej prawa do renty socjalnej) , natomiast oddaleniu podlegało w doniesieniu do decyzji z dnia 23 lipca 2021r. (na ten bowiem moment nie ma wystarczających podstaw aby bez cienia wątpliwości stwierdzić, iż ubezpieczona była już wówczas całkowicie niezdolna do pracy) . W konsekwencji decyzję tą należało uznać za prawidłową na moment jej wydania.

Na wstępie trzeba zauważyć, że renta socjalna ma charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki lub nauki w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. W ustępie 2 wskazano, że osobie, która spełniła warunki określone w ust. 1, przysługuje renta socjalna stała – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała, bądź renta socjalna okresowa – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje się na zasadach i w trybie określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stosując odpowiednio (w myśl art. 5 i 15) m.in. art. 12-14 tej ustawy. Zgodnie więc z art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (ust. 1). Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (ust. 2). Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (ust. 3). Zgodnie natomiast z treścią art. 13 ust. 1 ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji (pkt 1); możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (pkt 2).

Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, iż ubezpieczona już w okresie szkolnym cierpiała na schorzenie narządu wzroku , które stanowiło powód uczęszczania przez nią do szkoły dla osób niedowidzących . I z powodu pogorszenia stanu zdrowia w tym zakresie przynajmniej od 2022 r. (być może już od 2020 r.) pozostaje całkowicie niezdolna do pracy, tym samym spełnia ustawową przesłankę prawa do renty socjalnej . Biegła okulista wskazała, iż w badaniu okulistycznym z 17 września 2020 r. oraz zaświadczeniu o stanie zdrowia z 21 kwietnia 2021r. znajduje się opis siatkówki oka wnioskodawczyni (baraż laserowy oka lewego i zabezpieczenia otworów w oku prawym) , co wraz z przyznaniem przez (...) 21 października 2020 r. umiarkowanego stopnia niepełnosprawności sugeruje, że w 2020 r. ubezpieczona była już całkowicie niezdolna do pracy. Wcześniej jako datę pewną powstania całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej ustaliła 25 listopada 2022r. I tą datę , podpierając się wynikami badań potwierdziła biegła z zakresu medycyny pracy. Powyższe , pomimo argumentacji podnoszonej przez ZUS nie ma znaczenia z punktu

widzenia rozstrzygnięcia sprawy to jest przyznania ubezpieczonej prawa do renty socjalnej. Ma bowiem znaczenie jedynie w zakresie daty przyznania spornego świadczenia. Zakładając, iż całkowita niezdolność do pracy powstała u ubezpieczonej dopiero w listopadzie 2022r., w istocie gdyby w obrocie prawnym znajdowała się tylko zaskarżona pierwotnie decyzja (organ rentowy zdaje się zupełnie ignorować, czy nie dostrzegać drugiej wydanej przez siebie decyzji) odwołanie należałoby oddalić, albowiem w dacie wydania decyzji z dnia 23 lipca 2021r. ubezpieczona nie spełniała warunków przyznania jej prawa do renty socjalnej (brak pewności co do występowania już wówczas jej całkowitej niezdolności do pracy) . Tyle tylko, iż w toku niniejszego postępowania organ rentowy rozpoznając przekazany mu przez sąd wniosek ubezpieczonej o przyznanie prawa do renty od daty wskazanej pierwotnie przez biegłego okulistę (przy założeniu, że do pogorszenia stanu zdrowia doszło dopiero w toku postępowania sądowego – w listopadzie 2022 r.) , wydał kolejną decyzję (z 22 sierpnia 2023r.) . W przypadku tej decyzji (którą należy traktować jako skarżoną przez ubezpieczoną – ta bowiem podtrzymywała odwołanie wniesione w sprawie, a jedynie z faktu dezorientowania nie złożyła odrębnego odwołania uznając, że aktualnym pozostaje jej stanowisko w niniejszej sprawie, zainicjowane jej pierwotnym wnioskiem o rentę socjalną z 21 maja 2021r.) data powstania całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej jest wcześniejsza aniżeli data tej decyzji. Tym samym należy uznać, iż na moment wydania decyzji z sierpnia 2023r. ubezpieczona spełniła już wszystkie warunki niezbędne dla przyznania jej spornego świadczenia .

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji (sporne świadczenie przyznane zostało od daty powstania całkowitej niezdolności ubezpieczonej do pracy, przy uwzględnieniu faktu, iż pierwotny wniosek o rentę socjalną z 2021r. pozostawał stale aktualny i jego kontynuację stanowiło zadanie ubezpieczonej przyznania jej prawa do renty socjalnej od tej daty, przekazane do ZUS w toku postępowania sądowego).

Sąd nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji mając na uwadze z jednej strony fakt, iż na moment wydania zaskarżona pierwotnie decyzja okazała się ona prawidłowa, z drugiej z uwagi na fakt, iż sami biegli sądowi mieli poważne problemy z ustaleniem daty powstania całkowitej niezdolności ubezpieczonej do pracy .

Sędzia Maciej Flinik